

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Wprowadzenie	17
Rozdział I	
Zagadnienia ogólne dotyczące nabywania akcji własnych	21
1. Wstęp	21
2. Geneza instytucji nabywania akcji własnych w prawie polskim	26
3. Dyrektywa kapitałowa jako wzorzec regulacji nabywania akcji własnych	31
4. Ogólna charakterystyka regulacji nabywania akcji własnych w kodeksie spółek handlowych	35
5. Instytucje prawne zbliżone do nabywania akcji własnych	37
5.1. Obejmowanie akcji własnych	37
5.2. Nabywanie akcji spółki dominującej przez spółkę zależną	39
5.3. Ustanowienie zastawu na akcjach własnych	41
5.4. Nabywanie i obejmowanie własnych udziałów przez spółkę z o.o.	43
Rozdział II	
Zakaz nabywania akcji własnych jako zasada	44
1. Wprowadzenie	44
2. Przyczyny wprowadzenia zakazu nabywania akcji własnych	45
2.1. Uwagi ogólne	45
2.2. Nabywanie akcji własnych a sytuacja wierzycieli spółki	46
2.2.1. Nabywanie akcji własnych a zasada stałości kapitału zakładowego (zakaz zwrotu wkładów)	46
2.2.2. Nabywanie akcji własnych ze środków pochodzących z nadwyżki bilansowej	51

2.3. Zagrożenia dla akcjonariuszy związane z nabywaniem akcji własnych	55
2.3.1. Uwagi ogólne	55
2.3.2. Nabywanie akcji własnych a zasada równego traktowania akcjonariuszy	56
2.3.3. Nabywanie akcji własnych a równowaga między organami spółki	58
2.4. Zagrożenia dla rynku finansowego związane z nabywaniem przez spółkę akcji własnych	60
2.4.1. Uwagi ogólne	60
2.4.2. Wywieranie wpływu na kurs akcji	60
2.4.3. Wykorzystywanie informacji poufnych	62
3. Zakres zakazu nabywania akcji własnych	63
3.1. Przedmiot zakazu nabywania akcji własnych	63
3.1.1. Uwaga terminologiczna	63
3.1.2. „Akcja własna”	65
3.1.3. Ułamkowa część akcji	67
3.1.4. Świadczenia użytkowe, świadectwa założycielskie i prawa partycypacyjne w zysku lub majątku	67
3.2. Czynności, których dotyczy zakaz nabywania akcji własnych	69
3.2.1. „Nabycie akcji własnych”	69
3.2.2. Objęcie zakazem nabywania akcji własnych czynności zobowiązujących do nabycia akcji własnych	71
3.2.3. Inne czynności dotyczące akcji własnych	76
3.3. Zakaz nabywania akcji własnych przez osoby trzecie	77
3.3.1. Przyczyny rozszerzenia zakazu na osoby trzecie	77
3.3.2. Osoby trzecie działające na rachunek spółki	77
Rozdział III	
Dopuszczalność nabywania akcji własnych	81
1. Wstęp	81
2. Cele gospodarcze nabywania akcji własnych	83
2.1. Uwagi ogólne	83
2.2. Nabywanie akcji własnych jako sposób zarządzania finansami spółki	84
2.2.1. Dokonanie podziału zysku między akcjonariuszy	84
2.2.2. Optymalizacja struktury kapitału	87
2.2.3. Przekazywanie informacji o kondycji finansowej spółki	88

2.3. Nabywanie akcji własnych jako sposób kształtowania	90
2.3.1. struktury akcjonariatu	90
2.3.1. Obrona przed wrogiem przejęciem	90
2.3.2. Zaoferowanie akcji pracownikom spółki	92
2.3.3. Ochrona akcjonariuszy mniejszościowych	94
2.4. Inne cele nabywania akcji własnych	96
3. Przesłanki dopuszczalnego nabycia akcji własnych	96
3.1. Pojęcie przesłanek dopuszczalnego nabycia akcji własnych	96
3.2. Cel nabycia akcji własnych jako przesłanka dopuszczalności	99
3.2.1. ich nabycia	99
3.2.1. Przypadki, w których dopuszczalność nabycia akcji	99
3.2.1. własnych uzależniona jest od celu nabycia	99
3.2.2. Cel czynności prawnej w przepisach kodeksu	100
3.2.2. cywilnego	100
3.2.3. Jednostronność celu nabycia akcji własnych	101
3.2.4. Charakter celu nabycia akcji własnych	102
3.2.5. Cel nabycia akcji jako cel czynności rozporządzającej	103
3.2.6. Ujawnienie celu nabycia	104
3.3. Pozostałe przesłanki dopuszczalnego nabycia akcji	105
3.3.1. własnych	105
3.3.1. Szczególny sposób nabycia	105
3.3.2. Pełne pokrycie nabywanych akcji	105
3.3.3. Uchwała walnego zgromadzenia	107
3.3.4. Limity nabycia	108
3.3.5. Szczególne źródło finansowania wynagrodzenia	111
3.3.5. za nabyte akcje własne	111
3.4. Statutowe regulacje dotyczące przesłanek dopuszczalnego	112
3.4. nabycia akcji własnych	112
4. Zawarcie umowy zobowiązującej do nabycia akcji własnych	114
4.1. Uwagi ogólne	114
4.2. Charakter prawny umowy zobowiązującej do nabycia	116
4.2. akcji własnych	116
4.2.1. Koncepcja uznająca umowę zobowiązującą	116
4.2.1. do nabycia akcji własnych za odrębny typ umowy	116
4.2.2. Analiza koncepcji	121
4.2.3. Podsumowanie – charakter prawny umowy	124
4.2.3. zobowiązującej do nabycia akcji własnych	124

4.3. Czynności poprzedzające zawarcie umowy o nabycie	125
akcji własnych	125
4.3.1. Podjęcie decyzji o nabyciu akcji własnych	125
4.3.2. Określenie celu nabycia akcji własnych	127
4.3.3. Ustalenie liczby akcji własnych, których nabycie jest	
planowane	128
4.3.4. Określenie sposobu nabycia akcji własnych	129
4.4. Ograniczenia w obrocie akcjami a możliwość ich zbycia	
na rzecz spółki	131
4.4.1. Ograniczenia ustawowe	131
4.4.2. Ograniczenia statutowe	133
5. Inne podstawy nabycia akcji własnych	136
5.1. Nabycie akcji własnych na podstawie czynności	
jednostronnej	136
5.2. Nabycie akcji własnych na podstawie zdarzeń innych	
niż czynność prawna	137
Rozdział IV	
Charakterystyka poszczególnych wyjątków od zakazu	
nabywania akcji własnych	138
1. Nabycie akcji własnych w celu zapobieżenia bezpośrednio	
zagrożącej spółce poważnej szkodzi	138
2. Nabycie akcji własnych w celu zaoferowania ich pracownikom	
oraz innym osobom uprawnionym	145
3. Nabycie akcji własnych przez spółkę publiczną w celu	
wypełnienia zobowiązań wynikających z instrumentów	
dłużnych zamiennych na akcje	151
4. Nabycie akcji własnych w drodze sukcesji uniwersalnej	155
5. Nabycie akcji własnych przez instytucje finansowe celem	
ich dalszej odsprzedaży	159
6. Nabycie akcji własnych w celu ich umorzenia	161
6.1. Uwagi ogólne	161
6.2. Kolejność czynności w procedurze umorzenia dobrowolnego:	
uchwała o umorzeniu akcji, nabycie akcji własnych	163
6.2.1. Stanowisko doktryny – przegląd	163
6.2.2. Uregulowanie dyrektywy kapitałowej dotyczące	
nabywania akcji w celu umorzenia	167

6.2.3. Wzajemny stosunek art. 362 § 1 pkt 5 i art. 359 § 1	
zdanie 2 k.s.h. – stanowisko własne	169
6.2.4. Kolejność czynności w procedurze umorzenia	
dobrowolnego – stanowisko własne	172
6.3. Chwila wypłaty wynagrodzenia (ceny) za nabyte akcje	
własne	175
6.4. Przestanki nabycia akcji własnych w celu umorzenia	
– podsumowanie	179
7. Nabycie akcji własnych w drodze egzekucji	180
8. Nabycie akcji własnych nieodpłatnie	183
9. Nabycie akcji własnych przez instytucję finansową	
na podstawie upoważnienia walnego zgromadzenia	185
10. Nabycie akcji własnych w celu ochrony akcjonariuszy	
mniejszościowych	189
10.1. Nabycie akcji własnych przy podziale spółki	189
10.2. Nabycie akcji własnych przy transgranicznym łączeniu	
spółek	193
10.3. Nabycie akcji własnych na własny rachunek w procedurze	
przymusowego odkupu akcji akcjonariuszy	
mniejszościowych	196
10.4. Nabycie akcji własnych na podstawie art. 417 k.s.h.	198
10.5. Nabycie akcji własnych w celu połączenia spółek	
bez podwyższenia kapitału	201
10.6. Nabycie akcji własnych nieopłaconych przez akcjonariusza ...	203
Rozdział V	
Konsekwencje nabycia akcji własnych	205
1. Zawieszenie praw udziałowych z akcji własnych	205
1.1. Uwagi ogólne	205
1.2. Regulacja dyrektywy kapitałowej dotycząca zawieszenia	
prawa głosu z akcji własnych	207
1.3. Prawo do udziału w walnym zgromadzeniu	209
1.4. Prawo głosu	213
1.5. Prawo do udziału w zysku	218
1.6. Prawo poboru	220
1.7. Udział spółki w emisji akcji dokonywanej przy podwyższaniu	
kapitału ze środków spółki	221
1.8. Rozporządzanie akcjami własnymi	225

1.9. Wykonywanie przez spółkę czynności, które zmierzają	226
do zachowania praw udziałowych	
1.10. Wykonywanie praw udziałowych przez zastępcę	229
pośredniego	
1.11. Wykonywanie praw udziałowych przez spółkę	230
współuprawnioną z akcji własnych	
2. Wpływ nabycia akcji własnych na obowiązki związane z akcjami	231
3. Ujmowanie akcji własnych w bilansie	232
4. Obowiązki informacyjne zarządu związane z nabyciem akcji	234
własnych	
5. Obowiązek zbycia i umorzenia akcji własnych	237
5.1. Obowiązek zbycia akcji własnych w wykonaniu celu	237
ich nabycia	
5.2. Obowiązek zbycia akcji własnych na podstawie art. 363 § 4	240
zdanie 2 k.s.h.	
5.3. Zasady zbywania akcji własnych	242
5.4. Obowiązek umorzenia akcji własnych na podstawie	245
art. 363 § 5 k.s.h.	
6. Konsekwencje nabycia akcji własnych z naruszeniem prawa	247
6.1. Uwagi ogólne	247
6.2. Ważność nabycia akcji własnych z naruszeniem art. 362 k.s.h.	247
6.2.1. <i>Ratio legis</i> art. 364 § 1 k.s.h.	247
6.2.2. Naruszenie innych przepisów dotyczących bezpośrednio	248
nabywania akcji własnych	
6.2.3. Ważność nabycia akcji własnych bez uchwały walnego	250
zgromadzenia lub z naruszeniem warunków	
określonych w uchwale	
6.3. Nieważność nabycia z naruszeniem przepisów innych	251
niż art. 362 k.s.h.	
6.3.1. Naruszenie zasady równego traktowania akcjonariuszy	251
6.3.2. Naruszenie innych przepisów prawa	252
6.4. Obowiązek zbycia lub umorzenia akcji nabytych	252
z naruszeniem prawa	
6.5. Odpowiedzialność członków zarządu za nabycie akcji	253
własnych z naruszeniem prawa	
Podsumowanie	255
Literatura	265